

Wijzigingen leerplan basisoptie opstroomoptie B-stroom

Omwille van noodzakelijke aanpassingen hebben we ervoor gekozen om de leerplannen van de basisopties meteen ook volledig consistent te maken met de leerplannen van de algemene vorming eerste graad en alle andere leerplannen van de tweede en de derde graad. Voortaan zijn alle leerplannen dus opgebouwd volgens eenzelfde systematiek van verplichte leerplandoelen (met inbegrip van +-doelen), keuzedoelen en pedagogische-didactische wenken (met inbegrip van wenken 'extra').

In het leerplan van de basisoptie is het voortaan duidelijk welke leerplandoelen zijn gebaseerd op de doelen die in regelgeving vastliggen en welke leerplandoelen verder gaan (in dat geval vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel). Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn verdiepingsdoelen keuzedoelen geworden (in het leerplan weergegeven in een grijze kleur waarbij het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K') of vind je ze als een wenk 'extra' bij een leerplandoel ter inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De aanpassingen aan het leerplan betreffen vooral vormelijke aanpassingen waarbij de nummering van LPD zoveel mogelijk is bewaard.

- De formulering van een aantal leerplandoelen is versoepeld.
- Een aantal leerplandoelen zijn keuzedoelen geworden.
- Een aantal leerplandoelen zijn +-doelen geworden.
- Een aantal leerplandoelen zijn wenken geworden.
- Verdiepingsdoelen zijn wenken geworden.

In onderstaand overzicht vind je alle wijzigingen die op dit leerplan van toepassing zijn. Leerplandoelen die +-doelen zijn geworden, nemen we niet op in het overzicht met aanpassingen. Ook +-doelen moeten immers verplicht aan bod komen.

Omwille van de duidelijkheid zijn alle inhoudelijke aanpassingen in **blauw lettertype** weergegeven.

Overzicht wijzigingen

Huidig leerplan basisoptie opstroomoptie	Nieuw leerplan basisoptie opstroomoptie
Nederlands	
LPD 1 De leerlingen bepalen het onderwerp, de globale inhoud, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van gesproken en geschreven teksten met deze kenmerken.	LPD 1 De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten (kenmerken).
LPD 2 De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.	LPD 2 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten met deze kenmerken .
LPD 3 De leerlingen nemen eenvoudige notities bij het lezen en beluisteren van teksten met deze kenmerken.	LPD 3+ De leerlingen nemen notities bij het lezen en beluisteren van teksten (kenmerken).
LPD 4 De leerlingen verwerken de informatie • uit een beperkt aantal bronnen in een voorgestructureerd schema of in een zelfgekozen, gepast schema; • uit teksten met deze kenmerken.	LPD 4 De leerlingen zoeken doelgericht informatie in diverse bronnen en verwerken die op een kritische en systematische manier (kenmerken).
LPD 5 De leerlingen produceren mondelinge en schriftelijke boodschappen en houden daarbij rekening met de communicatieve situatie (vereisten).	LPD 5 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht (minimumvereisten).
LPD 6 De leerlingen nemen actief deel aan mondelinge en schriftelijke interactie (kenmerken en minimumvereisten).	LPD 6 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie (kenmerken en minimumvereisten).
LPD 7 De leerlingen gebruiken gekende en nieuwe woorden, woordgroepen en eenvoudig figuurlijk taalgebruik op een gepaste manier om een boodschap over te brengen.	LPD 7 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat, en eenvoudig figuurlijk taalgebruik in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen (kenmerken en minimumvereisten).
LPD 9 De leerlingen verwerken hun (lees)ervaring met ondersteuning van elementaire en narratieve concepten bij het lezen en beluisteren van literaire teksten: • verwoorden hun mening, gedachten en gevoelens; • duiden de interactie tussen waarneming (lezen, luisteren, kijken) en gedachten en gevoelens; • herkennen het onderscheid tussen acteur en personage; tussen fictieverhaal en non-fictieverhaal en een fictieverhaal gebaseerd op waargebeurde feiten; • in verhalen in verschillende verhaallijnen onderscheiden en reconstrueren.	LPD 9+ De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
LPD 10 De leerlingen drukken zich op een creatieve manier uit: • verschillende soorten literaire teksten creëren en presenteren; • creatief omgaan met taal: beeldspraak, rijm, ritme, lay-out;	LPD 10+ De leerlingen drukken zich creatief uit met taal.

• ervaringen uitwisselen met medeleerlingen; • waardering uitdrukken voor de creaties van anderen.	
LPD 11 De leerlingen onderscheiden overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten en talen.	LPD 11+ De leerlingen geven overeenkomsten en verschillen aan in taaluitingen, taalvariëteiten en tussen talen.
LPD 13 De leerlingen verwerven inzicht in diverse aspecten van het taalsysteem: klanken, woorden, zinnen, teksten, betekenissen, spelling, interpunctie. * Aspecten van het taalsysteem: klanken (fonologisch domein), woorden (morfologisch domein), zinnen (syntactisch domein), teksten (tekstueel domein), betekenissen (semantisch domein), spelling en interpunctie (orthografisch domein)	LPD 13 De leerlingen passen inzicht in het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.
LPD 14 De leerlingen gebruiken het inzicht in de belangrijkste regels en kenmerken van het Standaardnederlands als taalsysteem ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.	
LPD 15 De leerlingen gebruiken hun inzicht in het Standaardnederlands als communicatiemiddel om boodschappen over te brengen en te begrijpen: • communicatiemodel: zender, boodschap, ontvanger, kanaal, context, doel; • tekststructuur; • taalhandelingen en taalregisters: overeenkomsten en verschillen tussen Standaardnederlands, regionale en sociale taalvariëteiten in het Nederlands; • taalgedragsconventies: afspraken die behoren bij taalgebruik in bepaalde situaties; • normen, houdingen, vooroordelen en rolgedrag via taal - stereotypering; • gevolgen van hun taalgedrag voor anderen en henzelf.	LPD 14+ De leerlingen passen inzicht in het taalgebruik toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.
LPD 16 De leerlingen zetten strategieën in bij informatieverwerking en communicatie, ook bij falende communicatie.	LPD 15+ De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.
Wiskunde	
LPD 17 De leerlingen geven een wiskundige redenering of argumentatie.	LPD 16 + De leerlingen beargumenteren wiskundige redeneringen.
LPD 18 De leerlingen voeren bewerkingen uit met natuurlijke, gehele en rationale getallen.	<i>Aangepaste nummering: LPD 17</i>
LPD 19 De leerlingen gebruiken bij berekeningen eigenschappen van bewerkingen om handig te rekenen.	LPD 18 De leerlingen gebruiken eigenschappen, rekenregels, volgorde van bewerkingen en symbolen om bewerkingen met natuurlijke, gehele en rationale getallen uit te voeren.
LPD 20 De leerlingen passen de volgorde van de bewerkingen toe en gebruiken daarbij het gelijkheidsteken correct.	
LPD 21 De leerlingen onderzoeken meetkundige eigenschappen in het vlak.	LPD 19 De leerlingen analyseren meetkundige eigenschappen in het vlak.

LPD 22 De leerlingen gebruiken letters als onbekenden, als variabelen en voor veralgemeningen.	<i>Aangepaste nummering: LPD 20</i>
LPD 23 De leerlingen rekenen met lettervormen: optellen en vermenigvuldigen van één-, twee- of drietermen.	LPD 21 De leerlingen rekenen met algebraïsche uitdrukkingen.
LPD 24 De leerlingen lossen vergelijkingen van de eerste graad op met één onbekende in de verzameling van de rationale getallen.	<i>Aangepaste nummering: LPD 22</i>
LPD 25 De leerlingen leggen het verband tussen enerzijds recht- en omgekeerd evenredige grootheden en anderzijds hun voorstellingswijzen onder de vorm van een tabel, grafiek en formule	LPD 23 De leerlingen analyseren recht en omgekeerd evenredige verbanden tussen grootheden.
Frans	
LPD 26 De leerlingen gebruiken deze kenniselementen in functie van doelgerichte communicatie en hebben daarbij aandacht voor adequaatheid, vormcorrectheid en vlotheid.	LPD K1 De leerlingen passen inzicht in het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.
Geschiedenis	
LPD 27 De leerlingen herkennen een historische vraag.	LPD K2 De leerlingen identificeren een historische vraag.
LPD 28 De leerlingen onderscheiden de drie dimensies van het historisch referentiekader en bijbehorende structuurbegrippen.	LPD K3 De leerlingen lichten de drie dimensies van het historisch referentiekader en bijbehorende structuurbegrippen toe .
LPD 29 De leerlingen kennen de westerse periodisering en enkele bijbehorende scharnierpunten.	LPD K4 De leerlingen lichten de courante westerse periodisering en enkele bijbehorende scharnierpunten toe .
LPD 30 De leerlingen lichten kenmerken van de verschillende maatschappelijke domeinen toe voor samenlevingen uit de bestudeerde historische periodes.	LPD K5 De leerlingen lichten kenmerken toe van de maatschappelijke domeinen toe voor samenlevingen uit de prehistorie, het oude nabije oosten en de klassieke oudheid .
LPD 31 De leerlingen onderscheiden verschillende soorten historische bronnen en werken.	LPD K6 De leerlingen lichten soorten historische bronnen en werken toe .
LPD 32 De leerlingen vullen historische beeldvorming aan door middel van • kritische analyse van bronnen. • toepassing van historische redeneerwijzen in termen van oorzaak, gevolg, aanleiding, continuïteit, verandering.	LPD K7 De leerlingen vullen historische beeldvorming aan aan de hand van historische bronnen en historische redeneerwijzen .
LPD 33 De leerlingen selecteren informatie uit een tijdlijn en een historische kaart om een historische vraag te beantwoorden.	<i>Keuzedoel LPD K8</i>

Pop-ups

Kenmerken - Teksten receptieve vaardigheden Nederlands

LPD 1, 2, 3, 4, 6 - tekstkenmerken Nederlands - wijzigingen t.o.v. het huidig leerplan Opstroomoptie B-stroom ,

Blauw = bijkomend of anders t.o.v. het huidig leerplan,

~~Doorstreept~~ = niet meer opgenomen in het nieuwe leerplan basisoptie Opstroomoptie

Basis	Uitbreiding	Basisgeletterdheid
Tekstsoorten		
informatief, persuasief, opiniërend, prescriptief, narratief		variatie aan tekstsoorten
Onderwerp		
concrete inhoud		concrete en herkenbare inhoud
Uiterlijke kenmerken		
duidelijke lay-out		duidelijke lay-out
Structuur/ Samenhang		
een voudige, herkenbare structuur, expliciet aangegeven bij teksten met minder samenhang	herkenbare structuur met herkenbare samenhang	herkenbare structuur, expliciet aangegeven structuur
grote samenhang		grote samenhang
een voudige zinsbouw		
Tempo en vlotheid		
normaal spreektempo		laag tot normaal spreektempo
Informatiedichtheid		
lage tot gemiddelde informatiedichtheid	gemiddelde tot vrij hoge informatiedichtheid	lage informatiedichtheid
Woordenschat		
frequente en minder frequente woorden		voornamelijk frequente woorden

voornamelijk frequente woorden		
eenvoudig figuurlijk taalgebruik		heel eenvoudig figuurlijk taalgebruik
voornamelijk Standaardnederlands	Standaardnederlands, soms andere taalvariëteiten	Voornamelijk Standaardnederlands

Minimumvereisten - Teksten productieve vaardigheden Nederlands

LPD 5, 6 - minimumvereisten Nederlands - wijzigingen t.o.v. het huidig leerplan Opstroomoptie B-stroom

Blauw = bijkomend of anders t.o.v. het huidig leerplan

~~Doorstreept~~ = niet meer opgenomen in het nieuwe leerplan basisoptie Opstroomoptie

Basis	Uitbreiding	Basisgeletterdheid
Tekstsoorten		
grote variatie aan tekstsoorten informatief, persuasief, opiniërend, prescriptief, narratief		variatie aan tekstsoorten
Onderwerp		
concrete inhoud		concrete inhoud
Uiterlijke kenmerken		
verzorgde , gepaste lay-out		
gepast register (afgestemd op doel en doelpubliek)		register staat het overbrengen van de boodschap niet in de weg
gepast taalgebruik		
Verzorgd taalgebruik/taalvariëteit		
aandacht voor woordkeuze, uitspraak, intonatie, spelling, zinsbouw, interpunctie, Standaardnederlands, helderheid, adequaatheid, (vorm)correctheid en vlotheid	afhankelijk van de context met aandacht voor woordkeuze, uitspraak, intonatie, spelling, zinsbouw, interpunctie, Standaardnederlands,	uitspraak, woordkeuze, zinsbouw, spelling staan het overbrengen van de boodschap niet in de weg

	helderheid, adequaatheid, (vorm)correctheid en vlotheid	
	schriftelijk: tekstopbouwende elementen	
gepaste lichaamstaal gepast, niet-storend non-verbaal gedrag		lichaamstaal staat het overbrengen van de boodschap niet in de weg
Structuur/ Samenhang		
eenvoudige, herkenbare tekststructuur	gepaste en herkenbare tekststructuur	eenvoudige tekststructuur
redelijk herkenbare samenhang	herkenbare samenhang	redelijk herkenbare samenhang
	herkenbare tekstopbouw	
Woordenschat		
frequente en minder frequente woorden		frequente woorden
eenvoudig figuurlijk taalgebruik	eenvoudig figuurlijk taalgebruik	
Ondersteuning		
met behulp van ondersteunende middelen		

Taalsysteem Nederlands

LPD 13 - taalsysteem Nederlands - wijzigingen t.o.v. het huidig leerplan Opstroomoptie B-stroom

Blauw = bijkomend of anders t.o.v. het huidig leerplan

~~Doorstreept~~ = niet meer opgenomen in het nieuwe leerplan basisoptie Opstroomoptie

Fonologisch domein <i>klanken</i> en klankcombinaties	<i>Onderscheid klank- en schriftbeeld:</i> <i>klank:</i> lange en korte klinkers klank: lange, korte en doffe klank <i>letter: klinker en medeklinker</i>
Morfologisch domein woorden: woordvorming en woordsoorten	<i>Woordvorming:</i>

	samenstellingen en afleidingen: voorvoegsel, achtervoegsel, meervoud/enkelvoud verkleinwoord stam uitgang persoon getal congruentie tussen onderwerp en persoonsvorm indefinitief voltooid deelwoord imperatief Woordsoorten: zelfstandig naamwoord eigenaam genus: mannelijk – vrouwelijk – onzijdig bijvoeglijk naamwoord werkwoord voornaamwoord: - zelfstandig of bijvoeglijk gebruikt - persoonlijk, bezittelijk, aanwijzend, vragend, wederkerend, wederkerig, onbepaald, betrekkelijk Lidwoord: bepaald, onbepaald, ontkennend voegwoord voorzetsel
--	--

	telwoord: bepaald, onbepaald, hoofdtelwoord, rangtelwoord bijwoord tussenwerpsel werkwoordstijden: onvoltooid <u>tegenwoordige tijd</u> (ott) voltooid tegenwoordige tijd (vtt) onvoltooid <u>verleden tijd</u> (ovt) voltooid verleden tijd (vvt) onvoltooid toekomstige tijd (otkt) imperatief
Syntactisch domein zinnen: zinssoorten en zinsdelen	de zin zinssoorten: ontkennende zin bevestigende zin mededelende zin vragende zin bevelende zin uitroepende zin actieve en passieve zinnen enkelvoudige zin samengestelde zin: onderschikking en nevenschikking zinsdelen - zinsdeel onderwerp (o) gezegde (doen- en zijn-relatie) met daarin de persoonsvorm (pv): werkwoordelijk gezegde en

	naamwoordelijk gezegde (wwg en nwg) voorwerp: lijdend voorwerp (lv) meewerkend voorwerp (mv) voorzetselvoorwerp (vzv) handelend voorwerp bepaling: bijwoordelijke bepaling (bwb)
<i>Tekstueel domein</i> teksten	structuuraanduiders zoals signaalwoorden en verwijswaarden, <i>titel (kopje)</i> en tussentitel (<i>tussenkopje</i>), <i>benadrukte woorden</i>, afbeeldingen, <i>lay-out</i> tekststructuur zoals <i>inleiding, midden, slot, alinea</i> status van uitspraken: <i>feit en mening</i> tekstdoel <i>fictie - non-fictie</i>
<i>Semantisch domein</i> betekenissen en betekenisrelaties	<i>synoniem</i> homoniem letterlijk/figuurlijk beeldspraak vergelijking
<i>Orthografisch domein</i> spelling en spellingvormen: belang, functie, gebruik, regels en strategieën van spelling	<i>spelling van woorden met vast woordbeeld: klankzuivere woorden en hoogfrequente niet-klankzuivere woorden</i> <i>spelling van woorden met veranderlijk woordbeeld:</i> <i>klinker in open/gesloten lettergreep</i> <i>verdubbeling medeklinker</i>

	<i>niet-klankzuivere eindletter</i> <i>werkwoorden</i> <i>hoofdletters</i> <i>diakritische tekens: trema, koppelteken, apostrof</i> uitspraakteken: accent
Interpunctie - <u>leestekens</u>	<i>punt</i> <i>vraagteken</i> <i>uitroepteken</i> <i>komma</i> <i>dubbele punt</i> <i>spatie</i> <i>aanhalingsteken</i>

Taalgebruik Nederlands

LPD 14+ - taalgebruik Nederlands - wijzigingen t.o.v. het huidig leerplan Opstroomoptie B-stroom

Blauw = bijkomend of anders t.o.v. het huidig leerplan

~~Doorstreept~~ = niet meer opgenomen in het nieuwe leerplan basisoptie Opstroomoptie

Communicatiemodel	zender, boodschap, ontvanger, kanaal, context, doel	
Tekstueel domein teksten	tekstopbouwende elementen	titel (kopje) en tussentitel (tussenkopje), benadrukte woorden, afbeeldingen, <i>lay-out</i>
	tekststructuur	<i>inleiding, midden, slot, alinea</i>
	structuuraanduiders	signaalwoorden en verwijswwoorden

	tekstsoorten	informatief persuasief opiniërend prescriptief narratief
Taalhandelingen en taalregisters gebruiken		
Overeenkomsten en verschillen tussen Standaardnederlands, regionale en sociale taalvariëteiten in het Nederlands		
Beleefdheidsconventies en register		
Taalgedragsconventies		
Afspraken die behoren bij taalgebruik in bepaalde situaties		
Effecten van non-verbale communicatie en van stereotypering		
Normen, houdingen, vooroordelen en rolgedrag via taal		
gevolgen van hun taalgedrag voor anderen en henzelf		

Taalsysteem Frans

LPD K1 taalsysteem Frans - wijzigingen t.o.v. het huidige leerplan Opstroomoptie B-stroom

Blauw = bijkomend of anders t.o.v. het huidige leerplan

~~Doorstreept~~ = niet meer opgenomen in het nieuwe leerplan basisoptie Opstroomoptie

Morfologische elementen	<i>zelfstandige naamwoorden</i>	<i>getal, genus</i>
	<i>'déterminants'</i>	<i>lidwoorden</i> bepaald, onbepaald, samengetrokken
		<i>aanwijzende</i>
		<i>bezittelijke</i>

		vragende
	voornaamwoorden	<i>persoonlijke (sujet, COD, COI), plaats</i>
		aanwijzende
		bezittelijke
		vragende
	frequente hoofd- en rangtelwoorden	
	<i>bijvoeglijke naamwoorden</i>	meervoud, vrouwelijk, plaats
		<i>trappen van vergelijking</i>
	regelmatige en frequente onregelmatige werkwoorden situeren in de tegenwoordige tijd, verleden tijd en toekomstige tijd <i>verbes pronominaux</i>	<i>indicatif présent</i>
		<i>indicatif passé récent, passé composé, imparfait</i>
		<i>indicatif futur proche</i>
		<i>impératif (présent)</i>
		<i>infinitif</i>
		conditionnel de politesse
	frequente voorzetsels	
	frequente nevenschikkende en hoofdfrequente onderschikkende voegwoorden	
Syntaxis	Bouw van enkelvoudige en eenvoudig samengestelde zinnen (nevenschikking, onderschikking)	
	Zinsdelen (onderwerp, persoonsvorm)	

	ontkennende/bevestigende zinnen, mededelende/vragende/bevelende/uitroepende zinnen
	congruentie ('les accords'): onderwerp - persoonsvorm, zelfstandig naamwoord/voornaamwoord - bijvoeglijk naamwoord, l'accord du participe passé (avec être)
Fonologische elementen	uitspraak van klanken en klankencombinaties zoals nasale klinkers en halfklinkers : woordaccent, articulatie, intonatie en ritme
	relatie schrift- en klankbeeld
Spelling	spelling van in te zetten woorden